

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

(найменування центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки)

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

(повне найменування вищого навчального закладу)

Кафедра українознавства та загальної мовної підготовки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

В. Г. Прушківський

“ ” 2019 року

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

НАУКОВИЙ СТИЛЬ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

(код і назва навчальної дисципліни)

спеціальність 132 Матеріалознавство
(код і назва спеціальності)

освітня програма (спеціалізація) Прикладне матеріалознавство. Термічна обробка металів
(назва спеціалізації)

Інститут, факультет фізико-технічний інститут, Інженерно-фізичний факультет
(назва інституту, факультету)

Мова навчання українська

Запоріжжя, 2019

Навчальна програма дисципліни Науковий стиль сучасної української мови
(назва навчальної дисципліни)

для студентів
спеціальності 132 Матеріалознавство,
освітня програма (спеціалізація) Прикладне матеріалознавство. Термічна
обробка металів
(назва спеціалізації)

“21” серпня, 2019 року – 14 с.

Розробник: д. соц. ком., доцент Мантуло Наталія Борисівна
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри українознавства та ЗМП

Протокол від 22.08 2019 року № 1

Завідувач кафедри українознавства та ЗМП _____ (Шаповалов Г.І.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

23 серпня 2019 року

Схвалено науково-методичною комісією Гуманітарного факультету

Протокол від. “29” серпня 2019 року № 1

“30” серпня 2019 року Голова НМК ГФ _____ (Дедков М.В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Узгоджено групою забезпечення освітньої програми* «Прикладне матеріалознавство. Термічна
обробка металів»

“ _____ ” 2019 року Керівник групи _____ Ткач Д.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Запоріжжя, 2019 рік

Запоріжжя, 2019

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 13 Механічна інженерія (шифр і назва)	вибіркова	
Модулів – 3	Спеціальність 132 “Матеріалознавство” (код і назва) Освітня програма (спеціалізація) “Прикладне матеріалознавство. Термічна обробка металів” (назва спеціалізації)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання -		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента - 4	Освітній ступінь: магістр	14 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	2 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		62 год.	84 год.
		Індивідуальні завдання:	
-			
Вид контролю: екзамен			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 31%/ 69%

для заочної форми навчання – 6,6%/ 93,4%

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни “Науковий стиль сучасної української мови” є формування у студентів базових знань та навичок підготовки наукових текстів, необхідних для успішної презентації результатів наукової та науково-навчальної діяльності.

Завданням дисципліни є:

- формування знань студентів про науковий стиль сучасної української мови;
- опанування технологій роботи із сучасним українським науковим текстом, розвиток умінь і навичок мовностилістичного аналізу наукового тексту;
- формування мовно-комунікативної, мовно-термінологічної, дослідницької компетентності;
- формування вмій аргументованого оцінювання власного та чужого наукового мовлення;
- удосконалення вмій і навичок монологічного і діалогічного висловлювання на науково-професійні теми.
- формування мовнокомунікативної, мовнотермінологічної, стилістичної компетентності студентів як майбутніх фахівців.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати **загальні компетентності:**

КЗ.01. Здатність до системного мислення, аналізу та синтезу.

КЗ.02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

КЗ.03. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

КЗ.08. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

фахові компетентності:

КС.03. Здатність ефективно використовувати технічну літературу та інші джерела інформації в галузі матеріалознавства

КС.12. Здатність виконувати дослідницькі роботи в галузі матеріалознавства, обробляти та аналізувати результати експериментів

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН 1. Демонструвати володіння логікою та методологію наукового пізнання.

ПРН 4. Передавати свої знання, рішення і підґрунтя їх прийняття фахівцям і неспеціалістам в ясній і однозначній формі.

ПРН 6. Знати вимоги галузевих нормативних документів

ПРН 7. Володіти навичками, які дозволяють продовжувати вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ПРН 8. Уміти застосувати свої знання для вирішення проблем в новому або незнайомому середовищі

ПРН 11. Демонструвати навички спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади курсу.

Тема 1. Науковий стиль української мови: загальна характеристика та специфічні риси.

Мовна/мовленнєва компетентність як невід'ємна складова й обов'язкова ознака освіченості та професіоналізму. Наукова література як основне джерело фахових знань. Поняття про науковий стиль. Науковий стиль української мови: загальна характеристика і специфічні риси.

Тема 2. Структурно-сміслові компоненти наукового тексту.

Науковий текст як цілісний комунікативний блок, що має чітку, логічну структуру із внутрішньо завершеними частинами (розділами, підрозділами, пунктами, параграфами, абзацами), насиченими відповідною термінологією. Принципи укладання наукових текстів: змістової насиченості, професійної значущості, наукової інформативності, новизни наукового тексту, змістової завершеності, проблемності, доступності фахівцеві однієї чи кількох галузей, інтертекстуальності. Основні ознаки наукового тексту: цілісність, членованість, зв'язність; інформаційна, логічна, емоційно-оцінна, спонукальна насиченість, науковість, завершеність, послідовність, комунікативність тощо. Композиція наукового тексту. Види наукових текстів відповідно до їх функціонального призначення.

Тема 3. Лексичні засоби наукового стилю.

Особливості та склад лексики наукового стилю. Визначення поняття «термін». Українська термінологія в професійному спілкуванні. Термінологія обраного фаху. Термін та його ознаки. Терміни в науковому тексті. Найважливіші вимоги до терміна. Термінологія як система. Лексикографічна компетентність як показник мовної культури науковця. Основні компоненти лексикографічної компетентності. Види словників. Структура словника та словникової статті. Основні засади користування словниками. Способи творення термінів. Інтердисциплінарні мовленнєві кліше наукового стилю.

Тема 4. Синтаксичні засоби наукового стилю.

Засоби зв'язку компонентів думки. Особливості вираження підмета, присудка в науковому тексті. Однорідні члени речення. Перевага іменників над дієсловами в науковому стилі. Випадки пропуску дієслів, що призводять до розвитку еліптичних конструкцій. Ускладнене речення в науковому стилі. Складносурядне речення в науковому тексті. Складнопідрядне речення в науковому тексті.

Змістовий модуль 2. Культура писемного та усного наукового мовлення

Тема 5. Аналітичне опрацювання інформації наукового джерела

Узагальнення та “згортання” інформації наукового джерела до рівня плану (питального, тезового, номінативного). Конспектування друкованого джерела наукової інформації. Види конспектування. Конспектування друкованого джерела наукової інформації. Конспектування наукової інформації, що сприймається на слух.

Анотування наукового джерела. Види анотацій. Структура довідкової анотації. Лексико-граматичні засоби для складання анотації наукової статті. Уникнення типових помилок при складанні анотації.

Реферування наукового джерела. Основне призначення, сутність реферування. Композиція тексту реферату: вступна частина, основна (описова), заключна. Засоби оформлення реферату. Компоненти змісту і структури реферату. Характеристика авторського викладення інформації. Композиційні засоби зв'язку. Засоби зв'язку речень і частин тексту.

Рецензування наукового джерела. Підготовчий етап до рецензування. Основні вимоги до рецензії наукового джерела.

Тема 6. Письмові роботи наукового стилю.

Види письмових робіт наукового стилю. Наукові тексти різних жанрів: властивості і структурно-сміслові компоненти. Композиція писемного наукового тексту. Наукова стаття як самостійний науковий твір. Підготовка і написання наукової статті. Науковий відгук і наукова рецензія. Основні функції та характерні ознаки наукової рецензії. Наукова рецензія як спеціальний текст-аналіз наукового джерела (джерел), розрахований на певне коло фахівців. Основні функції наукової рецензії – інформування, осмислення, оцінювання, прагматична та рекламна. Технологія рецензування (Г. Онуфрієнко).

Особливості укладання наукового відгуку. Науковий відгук як стисла форма письмової оцінки наукової роботи (курсової, бакалаврської, магістерської кваліфікаційних робіт, кандидатської чи докторської дисертації).

Види письмових робіт наукового характеру, які виконують студенти ЗВО: реферати, курсові роботи, дипломні роботи, наукові статті, рецензії тощо. Найважливіші особливості наукових робіт. Вимоги до оформлення наукової роботи.

Тема 7. Культура усного наукового мовлення.

Композиційно-логічна побудова усної наукової доповіді, виступу. Підготовка усних виступів. Публічні виступи.

Підготовка й написання наукової доповіді. Жанри наукового монологічного мовлення (наукова доповідь, виступ, повідомлення). Етапи підготовки наукової доповіді (інтенція, диспозиція, елокуція, меморія, акція, релаксація). Принципи побудови наукової доповіді: а) стислість, компактність; б) послідовність; в) цілеспрямованість; г) нарощування зусилля; д) результативність. Підготовка до участі в науковій дискусії, полеміці. Різновиди усного наукового мовлення. Позиція автора в текстах наукового стилю.

Основні форми апробації отриманих наукових результатів: (наукова конференція, науковий діалог, дискусія, наукова суперечка). Мовний етикет української науки. Стандартні мовні кліше усного наукового мовлення.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин	
	денна форма	Заочна форма

	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади дисципліни												
Тема 1. Науковий стиль української мови: загальна характеристика та специфічні риси.	5	1	1			3	5	2				3
Тема 2. Структурно- сміслові компоненти наукового тексту.	5	1	1			3	5					5
Тема 3. Лексичні засоби наукового стилю.	12	2	2			8	16					16
Тема 4. Синтаксичні засоби наукового стилю.	12	2	2			8	12					12
Разом за змістовим модулем 1	34	6	6			22	38	2				36
Змістовий модуль 2. Культура писемного та усного наукового мовлення												
Тема 5. Аналітичне опрацювання інформації наукового джерела: конспектуванн я, анотування, реферування,	22	2	4			16	21	1				20

рецензування.												
Тема 6. Письмові роботи наукового стилю: наукова стаття, науковий відгук і наукова рецензія. Види письмових робіт наукового характеру, які виконують студенти ЗВО.	18	4	2			12	17	1	2			14
Тема 7. Культура усного наукового мовлення.	16	2	2			12	14					14
Разом за змістовим модулем 2	52	8	8			36	52	2	2			48
Усього годин	90	14	14			62	90	4	2			84

4. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Науковий стиль української мови: загальна характеристика та специфічні риси. Структурно-сміслові компоненти наукового тексту.	2
2	Лексичні засоби наукового стилю.	2
3	Синтаксичні засоби наукового стилю.	2
4	Аналітичне опрацювання інформації наукового джерела: конспектування, анотування, реферування, рецензування.	4
5	Письмові роботи наукового стилю: наукова стаття, науковий відгук і наукова рецензія. Види письмових робіт наукового характеру, які виконують студенти ЗВО.	2
6	Культура усного наукового мовлення.	2
	Разом:	14

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Науковий стиль української мови: загальна характеристика та специфічні риси. Структурно-сміслові компоненти наукового тексту	2
2	Лексичні засоби наукового стилю.	2
3	Синтаксичні засоби наукового стилю.	2
4-5	Аналітичне опрацювання інформації наукового джерела: конспектування, анотування, реферування, рецензування.	4
6	Письмові роботи наукового стилю: наукова стаття, науковий відгук і наукова рецензія. Види письмових робіт наукового характеру, які виконують студенти ЗВО.	2
7	Культура усного наукового мовлення.	2
	Разом:	14

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Опрацювання лекційного матеріалу з теми «Науковий стиль української мови: загальна характеристика та специфічні риси»	1
	Підготовка до практичного заняття № 1	2
2	Опрацювання лекційного матеріалу з теми «Структурно-сміслові компоненти наукового тексту».	1
	Підготовка до практичного заняття № 1	2
3	Опрацювання лекційного матеріалу з теми «Лексичні засоби наукового стилю».	1
	Підготовка до практичного заняття № 2	2
	Самостійне опрацювання питань: Особливості та склад лексики наукового стилю. Способи творення термінів. Інтердисциплінарні мовленнєві кліше наукового стилю.	5
4	Опрацювання лекційного матеріалу з теми «Синтаксичні засоби наукового стилю»	1
	Підготовка до практичного заняття № 3	2
	Самостійне опрацювання питань:	5

	Перевага іменників над дієсловами в науковому стилі. Випадки пропуску дієслів, що призводять до розвитку еліптичних конструкцій.	
5	Опрацювання лекційного матеріалу з теми «Аналітичне опрацювання інформації наукового джерела»	1
	Підготовка до практичних занять № 4-5	4
	Виконання індивідуальних завдань: написання анотації; написання реферату; написання рецензії.	11
6	Опрацювання лекційного матеріалу з теми «Письмові роботи наукового стилю».	2
	Підготовка до практичного заняття № 6	2
	Самостійне опрацювання питань: Види письмових робіт наукового характеру, які виконують студенти ЗВО: реферати, курсові роботи, дипломні роботи, наукові статті, рецензії тощо. Найважливіші особливості наукових робіт. Вимоги до оформлення наукової роботи.	8
7	Опрацювання лекційного матеріалу з теми «Культура усного наукового мовлення»	1
	Підготовка до практичного заняття № 7	2
	Виконання індивідуального завдання: підготовка виступу на студентську конференцію, написання тез.	7
	Разом	60

7. Методи навчання

1. Словесні методи: лекція, евристична та репродуктивна бесіди, діалог, полілог, проведення презентацій.

2. Практичні методи: виконання вправ; складання плану, тез, таблиць; виписування цитат, оформлювання посилань та бібліографічний опис джерел; написання рефератів, конспектів; редагування наукових текстів.

3. Проблемно-пошукові, творчі методи: написання анотацій, рефератів, рецензій, підготовка доповідей з проблематики курсу з подальшим виголошенням їх на науково-практичній конференції.

8. Очікувані результати навчання з дисципліни

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні **знати**:

знати:

- специфічні риси писемної та усної форм наукового стилю української літературної мови, основні жанрові різновиди наукового стилю, традиційні стильові ознаки української наукової мови, короткі відомості з історії становлення і розвитку наукового стилю української мови;

- правила побудови і культури читання наукового тексту, особливості конспектування, анотування, реферування наукових джерел;

- мовні засоби організації наукової інформації в науковому тексті, обов'язкові вимоги до оформлення посилань, цитат, списку використаних джерел, мовні кліше для написання наукової статті (курсової, дипломної, магістерської роботи), анотації, рецензії та відгуку;

- композиційно-логічну побудову усної наукової доповіді, повідомлення, виступу;

вміти:

- працювати з навчальною, навчально-методичною, науковою, довідниковою літературою;

- читати і сприймати науковий текст: виділяти головну і другорядну інформацію;

- аналізувати тексти наукового стилю різних жанрів;

- створювати навчально-наукові тексти;

- володіти нормами мовного оформлення наукових текстів різних жанрів (курсова, дипломна, магістерська робота);

- редагувати текст наукової роботи згідно з вимогами наукового стилю, в тому числі з використанням сучасних інформаційних технологій;

- володіти культурою усного виступу, брати участь у науковій дискусії, полеміці, суперечці.

9. Засоби оцінювання

Поточний контроль (усне опитування, перевірка письмових завдань, тестування); перевірка індивідуальних завдань; проведення письмових іспитів.

10. Критерії оцінювання

Розподіл балів, які отримують студенти

2 змістові модулі, екзамен

Поточне тестування та самостійна робота								Підсумковий тест (екзамен)	Усього
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T4	T4	Інд. робота		
5	5	7	7	7	7	7	15		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Національна шкала	Визначення
90 – 100	A	Відмінно	<i>Відмінно</i> – відмінне виконання з незначною кількістю помилок
85-89	B	Добре	<i>Дуже добре</i> – вище від середнього рівня, але з деякими поширеними помилками
75-84	C		<i>Добре</i> – в цілому правильне виконання, але з помітними помилками
70-74	D	Задовільно	<i>Задовільно</i> – виконання в повному обсязі, але зі значною кількістю недоліків
60-69	E		<i>Достатньо</i> – виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	FX	Незадовільно	<i>Незадовільно</i> – недостатньо, необхідно доопрацювати
1-34	F		<i>Недостатньо</i> – необхідна серйозна подальша робота з повторним вивченням курсу

11. Методичне забезпечення

1. Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови: навчальний посібник з алгоритмічними приписами. 2-е вид. перероблене та доповнене / Г.С. Онуфрієнко. – К., 2009. – 392 с. (Гриф МОН України).
2. Онуфрієнко Г.С. Риторика: навчальний посібник для ВНЗ (для студентів, магістрантів, аспірантів) / Г.С. Онуфрієнко. – К.: Центр навч. літ., 2008. – 592 с. (Гриф МОН України).

12. Рекомендована література

Базова

1. Михайлова О.Г. Українське наукове мовлення. Лексичні та граматичні особливості: Навч. посіб. / О.Г. Михайлова, А.А. Сидоренко, В.Ф. Сухопар – Х., 2000. – 97 с.
2. Онуфрієнко Г.С. Риторика: навчальний посібник для ВНЗ (для студентів, магістрантів, аспірантів) / Г.С. Онуфрієнко. – К.: Центр навч. літ., 2008. – 592 с. (Гриф МОН України).

3. Онуфрієнко Г.С. науковий стиль української мови: навчальний посібник з алгоритмічними приписами для ВНЗ. [текст] –3-те вид. доп. і перероб. (до 85-річчя від дня народження академіка НАН України В.М.Русанівського) / Г.С. Онуфрієнко – К.: «ЦУЛ», 2016. – 426 с. (Гриф МОН України).
4. Семенов О.М. Культура наукової української мови : навч. посіб. / О.М. Семенов. – К. : ВЦ „Академія”, 2010. – 216 с.

Допоміжна

1. Непийвода Н.Ф. Мова української науково-технічної літератури (функціонально-стилістичний аспект). – К, 1997. – 303 с.
2. Межжеріна Г.В. Українська мова. Інтердисциплінарне наукове мовлення : навч.посібник / Г.В. Межжеріна. – К. : НАУ, 2017. -208 с.
3. Основи наукового мовлення: Навч.-метод, посіб. / Уклад. Т. В. Симоненко. – Черкаси: ЧНУ ім. Богдана Хмельницького. – 2005. – 80 с.
4. Панько Т.І. Українське термінознавство / Т.І. Панько, І.М. Кочан, Г.П. Мацюк. – Львів, 1994. – 215 с.

Словники

1. Білоус М. Екологія українського слова. Практичний словник–довідник / М.Білоус, О. Сербенська. – Львів : Вид. центр ЛНУ імені Франка, 2005. – 88 с.
2. Бурячок А. А. Орфографічний словник української мови / А. А. Бурячок. – К. : Наукова думка, 2002. – 460 с.
3. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики: 253 000 слів / В. Т. Бусел (авт., кер. проекту та головн. ред.). – К.; Ірпінь : Перун, 2004. – 887 с.
4. Карачун В. Я. Орфографічний словник наукових і технічних термінів: Правопис. Граматика: Понад 30 000 слів / В. Я. Карачун. – К. : Криниця, 1999. – 524 с.
5. Полюга Л. М. Словник синонімів української мови. – 2.вид. / Л. М. Полюга. – К. : Довіра, 2006. – 477 с.
6. Селіванова О. Сучасна лінгвістика. Термінологічна енциклопедія / О.Селіванова. – Полтава : Довкілля – К., 2006. – 716 с.
7. Словарь української мови /за ред. Б.Грінченка. – Т.1–4. – К. : Довіра – Рідна мова, 1997.
8. Словник іншомовних слів / уклад. Л. О. Пустовіт та ін. – К. : Довіра, 2000. – 1018 с.
9. Словник синонімів української мови: В 2 т. /А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк, С. І. Головащук та ін. – К. : Наук. думка, 2001.
10. Словник української мови. В 11 томах. – К. : Наукова думка, 1971 – 1978.
11. Струганець Л. Культура мови. Словник термінів / Л.Струганець. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан. – 2000. – 87 с.
12. Українсько-російський словник наукової термінології /за заг. ред. Л. О. Симоненко. – К.; Ірпінь : ВТФ "Перун", 2004. – 416 с.

13. Інформаційні ресурси

1. <http://www.mova.info>